

Eduskunnan lakivaliokunta

Viite Lakivaliokunnan lausuntopyyntö 17.3.2016

LAUSUNTO HALLITUKSEN ESITYKSESTÄ LAIKSI VALTION OIKEUSAPU- JA EDUNVALVONTAPIIREISTA (HE 26/2016)

Eduskunnan lakivaliokunta on 17.3.2016 pyytänyt Itä-Suomen aluehallintoviraston maistraattien ohjaus- ja kehittämissyksiköltä lausuntoa hallituksen esityksestä laiksi valtion oikeusapu- ja edunvalvontapiireistä (HE 26/2016). Lain on tarkoitus tulla voimaan 1.10.2016.

Maistraattien ohjaus- ja kehittämissyksiköllä ei ole lausuttavaa valtion oikeusaputoimistoja koskevasta organisatorisesta muutoksesta. Myönteisenä seikkana voidaan kuitenkin pitää erityisesti sitä, että oikeusapu- ja edunvalvontatoimistojen muodostaminen omiksi rinnakkaisiksi toimistoiksi osaltaan vähentää jatkossa yleisten edunvalvojien esteellisyydestä muodostuvia ongelmatilanteita.

Tarkoituksena on, että lain voimaantulon jälkeen edunvalvojan määräys annettaisiin oikeusapu- ja edunvalvontapiirin yleiselle edunvalvojalle. Tällä pyritään mm. helpottamaan saman oikeusapu- ja edunvalvontapiirin sisällä tapahtuvia edunvalvojan vaihtamisia, jota usein ovat tarpeen tehtävien järjestelemiseksi toimiston sisällä. Lain voimaantulon jälkeen näissä tilanteissa ei enää tarvittaisi tuomioistuimen päätöstä edunvalvojan vaihtamisesta. Menettelyn helpottaminen on paikallaan, eikä maistraattien ohjaus- ja kehittämissyksiköllä ole tältä osin huomauttamista.

Ehdotetun lain 16 § 5 momentin nojalla holhoustoimesta annetun lain 5 §:ssä tarkoitetusta suostumuksen antamisesta luovuttaisiin silloin, kun kyseessä on yleisen edunvalvojan määrääminen edunvalvojan tehtävään. Koska oikeusapu- ja edunvalvontapiiristä käytännössä aina löytyy esteetön edunvalvoja osoitettavaksi tehtävään, suostumuksen pyytämiselle ei ole perustetta. Oikeusapu- ja edunvalvontapiirin tehtävänä on esteettömän edunvalvojan järjestäminen, eikä edunvalvontatoimisto voi kieltäytyä edunvalvontatehtävän vastaanottamisesta. Muuta palveluntuottajaa kuin edunvalvontatoimistoa tulee kuitenkin soveltuvin tavoin

kuulla. Palvelun tuottajan tulee ilmoittaa holhousviranomaiselle määräyksen vastaanottamisesta sekä holhousasioiden rekisteriin merkitsemistä varten edunvalvojan nimike ja järjestysnumero. Ehdotettu menettely voidaan maistraattien ohjaus- ja kehittämisyksikön käsityksen mukaan hyvin ottaa käytäntöön maistraattien ja tulevien edunvalvontatoimistojen välillä. Tämä edellyttää kuitenkin sitä, että sekä edunvalvontatoimistot että maistraatit ohjeistetaan tarkasti uuteen menettelytapaan. Myös oikeus- ja edunvalvontapiirien työjärjestykset tulee toimittaa maistraateille tiedoksi ajoissa ja kun työjärjestyksissä tapahtuu muutoksia, on muutoksista informoitava maistraatteja.

Oikeusministeriö on valmistellut käsiteltävänä olevaa hallituksen esitystä hyvässä yhteistyössä maistraattien ohjaus- ja kehittämisyksikön sekä muutamien maistraattien kanssa. Valmistelutyön yhteydessä tuli esiin mm. tarve säätää siitä, ettei edunvalvojan vaihtuessa oikeusapu- ja edunvalvontapiiriin sisällä sovelleta päätöstilistä ja omaisuusluettelon antamisesta annettuja holhoustoimilain säännöksiä. Jos vaihdos tapahtuu yksityisen palveluntuottajan ja edunvalvontatoimiston yleisen edunvalvojan välillä, päätöstiliä ja omaisuusluetteloa koskevia säännöksiä kuitenkin sovellettaisiin. Maistraattien ohjaus- ja kehittämisyksikkö pitää säännöstä tarpeellisena.

Holhousasioiden rekisteriin tehtäviä muutoksia sekä maistraattien asianhallintajärjestelmän muutoksia varten maistraattien ohjaus- ja kehittämisyksikkö tarvitsee mahdollisimman pian tiedon myös siitä, tuleeko oikeusministeriön asetukseen tietojen merkitsemisestä holhousasioiden rekisteriin (238/2011) tai valtioneuvoston asetukseen väestötietojärjestelmästä (128/2010) muutoksia. Käsiteltävänä oleva hallituksen esitys tarkoittaa voimaan tullessaan muutoksia kaikkien voimassaolevien edunvalvontatehtävien tietoihin yleisten edunvalvojen päämiesten osalta ja näiden muutosten tekeminen rekisteritietoihin ja maistraattien ylläpitämiin valvontatietoihin tulee viemään aikaa.

Maistraattien ohjaus- ja kehittämisyksikkö ehdottaa lain 16 §:ään seuraavia täsmennyksiä, jotka eivät muuta säännösten sisältöä, mutta tarkentavat mahdollisesti ilmaisua:

16 § Yleisen edunvalvojan määrääminen tehtävään

1 momentti: Määräys edunvalvojan tehtävään annetaan *asianomaisen* (Ehdotus: sana "asianomaisen" korvataan ilmaisulla "1§:n 4 momentin

mukaisen". Perustelu muutosehdotukselle: sanan "asianomaisen" osalta jää hieman epäselväksi, mihin se viittaa) oikeusapu- ja edunvalvontapiiriin yleiselle edunvalvojalle. Määräys toimitetaan oikeusapu- ja edunvalvontapiiriin työjärjestyksessä määrättyyn edunvalvontatoimistoon tai työjärjestyksessä määrättylle muulle palvelun tuottajalle.

2 momentti: ei muutosehdotuksia.

3 momentti: Päämiehen edun erityisestä syystä sitä vaatiessa yleiseksi (*Ehdotus: poistetaan sana "yleiseksi", koska edunvalvojan määräämistä koskevissa päätöksissä määrätään edunvalvoja, ei yleistä edunvalvojaa. Edunvalvojan tarkemmasta määrittelystä käy ilmi, että kyseessä on yleinen edunvalvoja.*) edunvalvojaksi voidaan määrätä myös muun kuin 1 §:n 4 momentissa tarkoitetun piiriin yleinen edunvalvoja. Ennen määräyksen antamista muuta oikeusapu- ja edunvalvontapiiriä tulee sopivalla tavalla kuulla.

4 momentti: Palvelun tuottaja määrää, mitä yleisen edunvalvojan virkaa tai tehtävää määräys koskee. Palvelun tuottajan tulee viipymättä ilmoittaa holhousviranomaiselle ja päämiehelle määräyksen vastaanottamisesta ja palvelun tuottajan antaman määräyksen muuttamisesta. Lisäksi tulee ilmoittaa edunvalvojan nimike ja järjestysnumero.

Edellä oleva 4 momentin teksti on epäselvä, koska siinä puhutaan sekä edunvalvojan määräyksestä että palvelun tuottajan määräyksestä sekaisin. Ehdotettu korvaava 4 momentti: "Palvelun tuottaja määrää, mitä yleisen edunvalvojan virkaa tai tehtävää 1 momentissa tarkoitettu määräys koskee. Tieto määräyksen vastaanottamisesta sekä edunvalvojan nimike ja järjestysnumero tulee viipymättä ilmoittaa holhousviranomaiselle ja päämiehelle. Palvelun tuottajan tulee vastaavalla tavalla ilmoittaa myös antamansa määräyksen muuttamisesta."

5 momentti: Holhoustoimesta annetun lain 5 §:ssä suostumuksen antamisesta säädettyä ei sovelleta oikeusapu- ja edunvalvontapiiriin edunvalvontatoimiston yleisen edunvalvojan määräämiseen. (*Muutosehdotus: Holhoustoimesta annetun lain 5 §:ssä suostumuksen antamisesta säädettyä ei sovelleta, kun edunvalvojaksi määrätään oikeusapu- ja edunvalvontapiiriin edunvalvontatoimiston yleinen edunvalvoja.*) Tuomioistuinten tai holhousviranomaisen tulee kuitenkin sopivin tavoin kuulla muuta palvelun tuottajaa ennen edunvalvojan tehtävää koskevan määräyksen antamista.

Aluehallintovirasto

Lausunto

ISAVI/921/05.01.01.02/2016

Itä-Suomi

Maistraattien ohjaus- ja kehittämissyksikkö

29.3.2016

Julkinen

Muilta osin maistraattien ohjaus- ja kehittämissyksiköllä ei ole huomautettavaa hallituksen esitykseen.

Itä-Suomen aluehallintovirasto

Maistraattien ohjaus- ja kehittämissyksikkö

yksikön päällikön sijaisena

lakimies

ylitarkastaja

Aila Heusala

Pia Nykvist-Lindström